

Predmetni izpitni katalog za poklicno maturo

2006

Slovenščina

Katalog je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na svoji 69. seji dne 17. 6. 2004

Ljubljana 2004

1. Uvod	5
2. Izpitni cilji	6
3. Zgradba in vrednotenje izpita	7
3.1 Shema izpita	7
3.2 Tipi nalog	8
3.3 Vrednotenje izpita	14
4. Izpitne vsebine	15
5. Prilagoditve za kandidate s posebnimi potrebami	22
6. Priporočeni viri in literatura	23

1. UVOD

Predmetni izpitni katalog iz slovenščine za poklicno maturo opisuje prvi predmet, kakor to zahteva Zakon o maturi (Zmat, Uradni list RS, št. 15/2003).

Katalog je usklajen z veljavnima učnima načrtoma. To sta:

Katalog znanja, Slovenščina, Srednje strokovno izobraževanje (sprejel SSRSSI na 17. seji, 7. 7. 1998),

Katalog znanja, Slovenščina, Poklicno-tehniško izobraževanje (sprejel SSRSSI na 17. seji, 7. 7. 1998).

Izpit iz slovenščine je sestavljen iz pisnega in ustnega dela, obvezen pa je za vse kandidate za poklicno maturo.

Zakon o maturi zahteva, da državna predmetna komisija za poklicno maturo pripravi naloge za pisni izpit iz slovenščine. Učitelji ocenijo znanje kandidata skladno z merili in na način, ki je določen s predmetnim izpitnim katalogom. Vprašanja za ustni izpit pripravijo učitelji na šolah.

2. IZPITNI CILJI

SPLOŠNI CILJI

- Ugotoviti raven ustreznega, razumljivega, pravilnega in učinkovitega ustnega in pisnega sporazumevanja;
- ugotoviti odnos do slovenskega jezika kot materne in državne jezika;
- ugotoviti raven kulture dialoga;
- ugotoviti raven zmožnosti literarnega branja.

CILJI PISNEGA DELA IZPITA

Kandidat dokazuje:

- v prvi izpitni poli zmožnost opazovanja, razčlenjevanja (pomensko, pragmatično, besedno-slovnično, metajezikovno in tvarno) in vrednotenja predloženega neumetnostnega besedila ter zmožnost samostojne tvorbe neumetnostnega besedila dane besedilne vrste;
- v drugi izpitni poli zmožnost bralnega odzivanja (doživljanja, razumevanja in vrednotenja) na umetnostno besedilo, in sicer tako, da uporablja tudi literarnoteoretsko znanje, ter zmožnost tvorjenja besedila o predloženem umetnostnem besedilu.

CILJI USTNEGA DELA IZPITA

Kandidat dokazuje:

- raven kulture dialoga (vljudnost, strpnost, učinkovitost, ustreznost, razumljivost);
- zmožnost estetskega branja predloženega umetnostnega besedila in zmožnost interpretacije (doživljanja, razumevanja, vrednotenja) besedila, in sicer tako, da pri tem uporablja tudi literarnoteoretsko in literarnozgodovinsko znanje;
- zmožnost opazovanja, razčlenjevanja in vrednotenja krajšega neumetnostnega besedila ter utemeljevanja svojega mnenja.

3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

Izpit iz slovenščine je sestavljen iz dveh delov: pisnega in ustnega.

Pisni del izpita traja 120 minut, rešujeta pa se dve izpitni poli. Čas reševanja ene pole je 60 minut.

Naloge za pisni izpit pripravi državna predmetna komisija za poklicno maturo (Državna predmetna komisija za slovenščino in slovenščino kot drugi jezik). Ista komisija oblikuje točkovnik (ocenjevalni obrazec) in sestavi dodatna navodila za ocenjevanje za vsako izpitno polo.

Ustni del izpita traja do 20 minut. Kandidat ima pravico, da se 20 minut pripravlja na odgovor.

Izpitne listke, na katerih so po tri naloge, sestavijo učitelji na šolah.

Naloge na izpitnem listku so:

- glasno branje umetnostnega besedila oziroma dela umetnostnega besedila,
- interpretacija umetnostnega besedila,
- jezikovno vprašanje ob krajšem neumetnostnem besedilu.

3.1 SHEMA IZPITA

■ Pisni del izpita (60 točk, 60 %)

Izpitna pola	Čas pisanja	Štev. točk (v %)
1. Razčlemba neumetnostnega besedila. Pisanje krajšega besedila dane besedilne vrste v obsegu do 150 besed (<i>možnost oblikovanja koncepta</i>).	60 minut	30 (30 %)
2. Interpretacija poljubnega umetnostnega besedila (kratke pesmi) ali odlomka umetnostnega besedila. Kandidat izbere: a) vodeno interpretacijo ali b) samostojno interpretacijo. Obseg besedila: do 600 besed, vendar ne manj od 200 besed (<i>možnost oblikovanja koncepta</i>).	60 minut	30 (30 %)
Skupaj	120 minut	60 (60 %)

Dovoljeni pripomoček: nalivno pero ali kemični svinčnik.

■ Ustni del izpita (40 točk, 40 %)

Književnost

1. Glasno branje umetnostnega besedila oziroma odlomka umetnostnega besedila.
2. Vodena interpretacija prebranega besedila.

Jezik

3. Jezikovno vprašanje ob krajšem neumetnostnem besedilu.

Kandidat dobi za:

- glasno branje (odlomka) umetnostnega besedila do 4 točke,
- vodeno interpretacijo do 15 točk,
- odgovor na jezikovno vprašanje do 15 točk,
- kulturo dialoga do 6 točk.

3.2 TIPI NALOG

■ Pisni del izpita

Prva izpitna pola

NALOGE ZAPRTEGA TIPA

A) Naloge izbirnega tipa

- izbira med DA/NE
- podčrtovanje/obkrožanje pravih odgovorov med več odgovori
- povezovanje podatkov
- razvrščanje podatkov

B) Naloge kratkih odgovorov in dopolnjevanja

C) Popravljanje napak

NALOGE POLODPRTEGA TIPA

A) Nestrukturirane naloge

- naloge s samostojnim oblikovanjem kratkih odgovorov
- naloge s pretvorbami ali s povzetkom

B) Strukturirane naloge (naloge s podvprašanji)

NALOGE ODPRTEGA TIPA

Tvorba krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste

Primeri posameznih tipov nalog

NALOGE ZAPRTEGA TIPA

A) Naloge izbirnega tipa

Izbira med DA/NE:

Ugotovite pravilnost trditev. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.

Ljubljanska realka je bila ustanovljena leta 1876.	DA	NE
Po nasilni upokojitvi se je Belar zatekel v Kočevje.	DA	NE
Belar se je ukvarjal tudi s kemijo in z varstvom okolja.	DA	NE
Na Reki in v Ljubljani je poučeval ista predmeta.	DA	NE
Belar se je s seizmologijo seznanil še pred pridobitvijo doktorata.	DA	NE
Belar ni nikoli potoval po svetu.	DA	NE

Podčrtovanje pravih odgovorov med več odgovori:

Med naslednjimi besednimi zvezami podčrtajte tri (3), ki razkrivajo subjektivno ubeseditveno stališče v uvodnem odstavku:

v prelepi vasi Mojstrani / športna plezalka / neverjetna energija / vsakodnevni treningi / svetovna prvakinja / težavnostno plezanje / izjemno uspešna sezona
(Kandidat podčrta samo tri besedne zveze, kakor zahteva naloga.)

Obkrožanje pravih odgovorov med več odgovori:

V uvodnem odstavku priloženega besedila je uporabljen frazem pika na i. Kaj pomeni?

- a) Boleče mesto na jeziku v obliki majhne bele lise.
- b) Mušje iztrebke.
- c) Podkrepitev trditve.
- č) Zelo majhno količino.
- d) Zadnje med pomembnimi dejanji, vrhunec.

(Kandidat mora biti pozoren, da obkroži en sam odgovor. Če poleg pravih odgovorov obkroži še katerega, ne dobi točk.)

Povezovanje podatkov:

Na črtico pred posamezno prevzeto besedo pripišite številko ustrezne neprevzete sopomenske besede ali besedne zveze iz desnega stolpca.

_____ motivirati	1 obnoviti, preroditi, prenoviti
_____ trenirati	2 voditi upravne posle, upravljati
_____ regenerirati	3 menjavati trenerko
	4 spodbuditi, navdušiti
	5 vaditi, uriti se
	6 prevarati, oslepariti
	7 premostiti generacijski prepad

Razvrščanje podatkov:

Ugotovite zaporedje Martininih zmag na tekmovanjih in ga označite s številkami od 1 do 3 na črticah.

_____ Winterthur
_____ Chamonix
_____ Arco

Razvrščanje odstavkov:

V desnem stolpcu so povzetki odstavkov izhodiščnega besedila. Na črtice zapišite številko odstavka izhodiščnega besedila, na katerega se nanaša povzetek.

Odstavek	Podtema
_____	Ponovno srečanje in prenos razstave v Avstralijo.
_____	Že uresničene možnosti sodelovanja.
_____	Predstavitev kustosa.
_____	Vzajemna skrb za promocijo in zbiranje sredstev.
_____	Naključno srečanje in sodelovanje.

B) Naloge kratkih odgovorov in dopolnjevanja (ena beseda ali besedna zveza)

Dopolnite povedi.

Izhodiščno besedilo je glede na besedilno vrsto _____.

Prepoznamo ga po tipični prvini, to je menjavanju _____ in _____.

To besedilo ima tudi nejezikovno (nebesedno) prvino, to je _____.

(Kandidat pravopisno pravilno dopolni poved.)

C) Popravljanje napak

Pravopisno uredite besedilo. Iz tabele razberete število napak v posamezni vrstici.

2	18. Septembra 1997 smo s odkritjem spominske plošče na pročelju
0	Srednje šole za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani
1	počastili sto letnico prve potresne opazovalnice
6	na Slovenskih tleh ki jo je postavil Albin Belar (1864 – 1939).
2	Spominjamo se ga tudi kot ljubitelja Julijskih alp kar ga
1	uvršča med pionirje evropskega naravo varstva.

V naslednji povedi manjkajo štiri vejice. Vstavite jih.

Metod Frlic sanja z rokami ker je kipar in z njimi oblikuje različna gradiva v čudovite kiparske podobe polne simbolov zgodb in predstav.

(Kandidat odpravi pravopisne napake in jasno označi popravek.)

NALOGE POLODPRTEGA TIP A

A) Nestrukturirane naloge

Naloge s samostojnim oblikovanjem kratkih odgovorov:

Kateri slogovni postopek prevladuje v 3., 4. in 5. odstavku izhodiščnega besedila?

_____

(Kandidat zapiše odgovor v obliki povedi ali le z besedo oziroma besedno zvezo.)

Naloge s pretvorbami ali s povzetkom:

Podčrtani odvisnik pretvorite v prislovno določilo vzroka in poved zapišite v celoti.

Za krst je bil trak rdeč, ker so verovali, da rdeča barva varuje pred hudim.

_____

(Kandidat celotno pretvorjeno poved zapiše vsebinsko in pravopisno pravilno.)

*Besedilo govori o Martini Čufar, eni najboljših športnih plezalk na svetu.
Z eno besedo poimenujte*

a) podtemo v 3. vprašanju in odgovoru: _____,

b) podtemo v 4. vprašanju in odgovoru: _____.

(Kandidat pravopisno pravilno dopolni poved.)

B) Strukturirane naloge

Naloge s podvprašanji, ki so med seboj odvisna ali ne:

Primerjajte naslednji besedili.

Svetovno prvenstvo v športnem plezanju bo v soboto, 8. septembra 2001, v Winterthuru v Švici.

Drugi konec tedna v septembru je v Winterthuru v Švici potekalo svetovno prvenstvo v športnem plezanju. Udeležila se ga je tudi 10-članska slovenska izbrana vrsta. Edina naša predstavnika, ki sta se uvrstila v finalni del, sta bila Jure Golob in Martina Čufar. Golob je na koncu zasedel 9. mesto v balvanskem plezanju, Čufarjeva pa je postala svetovna prvakinja v težavnostnem plezanju.

a) *Kaj je tema obeh besedil?* _____

b) *Poimenujte besedilno vrsto, ki ji pripada drugo besedilo.*

Prvo besedilo je obvestilo, drugo besedilo je _____.

(Kandidat zapiše vsebinsko in pravopisno pravičen odgovor na vprašanje iz točke a, in sicer v obliki povedi ali v obliki besedne zveze. V nalogi b poved le dopolni.)

Naloge z obkroževanjem in utemeljevanjem odgovora:

Ali so Brižinski spomeniki tema izhodiščnega besedila? Obkrožite pravilni odgovor in ga utemeljite v povedi.

DA   NE

Utemeljitev: _____
_____

(Kandidat obkroži pravilni odgovor ter ga vsebinsko in jezikovno pravilno utemelji.)

NALOGE ODPRTEGA TIPA

Tvorba krajše besedilne vrste

Napišite uradno zahvalo.

Zamislite si, da ste dijak Primož Žagar/dijakinja Zvezdana Žagar in obiskujete srednjo lesarsko šolo. Izdelali ste raziskovalno nalogo Otroška ležišča nekoč in danes. Kustosinji Gorenjskega muzeja napišite uradno zahvalo, ker vam je dovolila pregled njihovega gradiva.

Pri tvorbi besedila uporabite podatke iz izhodiščnega besedila, manjkajoče si izmislite. Upoštevajte obliko in zgradbo uradne zahvale.

Druga izpitna pola

NALOGE POLODPRTEGA TIPA

Strukturirana vprašanja

Primer: Navodila za vodeno interpretacijo
(Ivan Pregelj, Matkova Tina – odlomek)

- Opredelite odlomek glede na književno zvrst in ga povzemite.
- Razložite, kakšno zvezo imajo popotniki s puntarji in zakaj sta med »potujočo četo« tudi Matko in Tina.
- Primerjajte očetova in hčerina občutja.
- Povzemite ugotovitve o usodi puntarjev in o Tininih občutjih. Izrazite svoje stališče o posledicah uporništva v odlomku in v življenju sploh ter oboje utemeljite z značilnima primeroma.
- Svoje besedilo ustrezno členite, pri pisanju upoštevajte pravopisna in slovnična pravila ter slogovno ustreznost.

NALOGE ODPRTEGA TIPA

Tvorba samostojne interpretacije

Primer: Navodila za samostojno interpretacijo poljubnega književnega besedila – odlomka

Opredelite besedilo (odlomek) glede na književno zvrst/vrsto in ga povzemite. Izberite problem oziroma prvino in ga/jo razložite. Razlago utemeljite s primerom iz odlomka. Povzemite ugotovitve ter napišite svoje mnenje o problemu oziroma prvini v odlomku in na splošno. Svoje mnenje utemeljite s primerom iz lastnih ali tujih izkušenj ali iz kakega drugega književnega besedila. Svoje besedilo ustrezno členite, pri pisanju upoštevajte pravopisna in slovnična pravila ter slogovno ustreznost. Interpretacijo lahko tudi izvirno naslovite.

■ Ustni del izpita

NALOGA ZAPRTEGA TIPA

glasno branje umetnostnega besedila oziroma odlomka umetnostnega besedila.

NALOGE POLODPRTEGA IN ODPRTEGA TIPA

odgovori na vprašanja in dialog.

3.3 VREDNOTENJE IZPITA

■ Merila za vrednotenje

1. izpitna pola – 30 točk (30 %)

Vsaka naloga v prvi izpitni poli je ovrednotena z določenim številom točk.

2. izpitna pola – 30 točk (30 %)

V drugi izpitni poli ocenjevalec ovrednoti elemente po naslednji preglednici:

Elementi	Opis	Točke (v %)
Znanje in razumevanje (ZR)	Opredelitev umetnostnega besedila ali odlomka glede na književno zvrst/vrsto Povzetek umetnostnega besedila/odlomka	6 (6 %)
Razčlemba in razlaga (RR)	Razčlemba in razlaga umetnostnega besedila/odlomka in njegovih značilnih prvin, npr. teme, motivov, književnih oseb, književnega dogajanja, prostora, časa	6 (6 %)
Predstavitev dejstev in stališč (PDS)	Utemeljevanje s primeri iz besedila/odlomka Utemeljevanje s primeri iz drugih književnih besedil ali iz življenja Zgradba interpretacije (logična členitev, koherenca, obseg)	6 (6 %)
Sinteza in vrednotenje (SV)	Povzetek ugotovitev Presoja problema oziroma prvin/-e v besedilu/odlomku Presoja problema oziroma prvin/-e na splošno (aktualizacija)	6 (6 %)
Jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost (JPSU)	Pravopisna pravilnost Slovnična pravilnost Slogovna ustreznost	6 (6 %)
Skupaj		30 (30 %)

4. IZPITNE VSEBINE

JEZIK

■ Pisni in ustni del izpita

Bere oziroma posluša neumetnostno besedilo, in sicer:

- uradno vabilo, zahvalo, opravičilo, izjavo, prošnjo, potrdilo, pooblastilo,
- življenjepis,
- zapisnik,
- javno vabilo, zahvalo, pismo,
- obvestilo, poročilo, novico,
- intervju, reportažo, oceno,
- poljudnoznanstveni članek,
- predstavitev osebe, kraja, naprave, postopka,
- strokovno poročilo (delovni dnevnik),
- besedilo ekonomske in politične propagande.

Razčlenjuje brano (oziroma poslušano) besedilo, tako da:

- prepozna namen, temo (morebitne podteme) in bistvene podatke besedila ter razmerje med njimi,
- ugotovi okoliščine nastanka besedila,
- ugotovi vrsto besedila po merilih za razvrščanje glede na
  - praktični namen,
  - prenosnik,
  - spodbujanje naslovnika k odzivu,
  - razodevanje sporočevalca,
  - izbran krog naslovnikov,
  - družbeno razmerje med sporočevalcem in naslovnikom,
  - družbeno vlogo sporočevalca (zasebnik, uradnik, publicist, strokovnjak),
  - sporočilni namen,
  - način razvijanja teme (slogovni postopek),
- ugotovi vlogo nebesednih spremljevalcev pisanja oziroma govorjenja,
- ugotovi pomensko, slovnično in aktualnostno povezanost povedi med seboj ter prepozna, kako je izražena,
- enostavčne povedi združuje v zloženo poved,
- pretvori premi govor v odvisnega in obratno,

- ugotovi število povedi v delu besedila, določi število stavkov v izbrani povedi,
- prepozna stavčno sestavo povedi,
- pretvori odvisnike v navadne (besednozvezne) stavčne člene in obratno,
- ugotovi stavčne člene in njihove dele v enostavni povedi,
- poišče slogovno zaznamovani besedni red,
- poišče prevzeto besedo (sposojenko, tujko, citatno besedo) in jo zamenja z domačo ustreznico,
- poišče eno- in večpomenke,
- poišče nadpomenke, sopomenke, protipomenke, podpomenke in blizuzvočnice,
- ugotovi pravilnost zapisa lastnega/občnega imena,
- določi besede iste besedne družine, tem besedam pa določi koren,
- določi tvorjenost, tvorjenkam pa besedotvorne morfeme in približno skladijsko podstavo,
- pretvori besedne zveze v tvorjenke,
- določi stalne besedne zveze in jih zamenja s prostimi besednimi zvezami,
- določi slogovno zaznamovane besede in opredeli ustrezne sporazumevalne okoliščine ter navede slogovno nezaznamovane ustreznice,
- pravopisno uredi besedilo (velika začetnica, ločila, pisanje skupaj/narazen, deljenje),
- določi izgovor zapisane besede,
- prepozna besedo določene besedne vrste oziroma določeno obliko besede,
- besedi določi besedno vrsto in temeljne oblikovne lastnosti,
- postavi besedo v določeno obliko,
- znajde se v slovarskem sestavku SSKJ in v terminološkem slovarju,
- vrednoti ustreznost, razumljivost, učinkovitost in jezikovno pravilnost besedila.

■ Pisni del izpita

Piše besedilo dane besedilne vrste:

- uradno vabilo, zahvalo, opravičilo, izjavo, potrdilo, pooblastilo,
- uradno prošnjo, prijavo, pritožbo,
- življenjepis,
- obvestilo, poročilo,
- predstavitev osebe, kraja, naprave/predmeta/izdelka, postopka,
- navodilo za delo.

KNJIŽEVNOST

■ Pisni del izpita

Poljubno umetnostno besedilo:

književne prvine, npr.: zvrst/vrsta, tema, motiv, književna oseba, književno dogajanje, književni prostor, književni čas.

■ Ustni del izpita

Besedila in obdobja	Pojmi, prvine za interpretacijo
■ Antična književnost	Časovna umestitev.
Homer: Odiseja <i>ali</i> Iliada	Mit o trojanski vojni. Ep, epsko.
Sofoklej: Kralj Ojdip <i>ali</i> Antigona	Tebanski mit. Antično gledališče. Tragedija, tragično.
■ Biblija	Nastanek, sestava, kulturni in literarni pomen Biblije.
Prilika o izgubljenem sinu	Prilika.
■ Srednji vek	Kulturnozgodovinski oris.
Brižinski spomeniki	Vsebina in pomen.
■ Renesansa	Zgodovinske in kulturnozgodovinske značilnosti časa.
Shakespeare: Romeo in Julija	Renesančno gledališče. Zgradba drame (prostor, čas, osebe).
■ Reformacija, protireformacija in barok na Slovenskem	Zgodovinske in kulturne okoliščine. Literarni in nacionalnokulturni pomen.
Trubar: Proti zidavi cerkva	Protestantske ideje v besedilu.
Svetokriški: Na noviga lejta dan	Pridiga. Baročni slog.
■ Ljudsko slovstvo	Značilnosti. Zvrsti in vrste. Pomen ljudske tradicije.
Od lepe Vide <i>ali</i> Zeleni Jurij	Motiv in pesniški slog. Motiv in pesniški slog.

■ Razsvetljenstvo na Slovenskem

Linhart:

Ta veseli dan ali Matiček se ženi

Razsvetljenske ideje. Pomen za slovensko nacionalno identiteto.

Začetki slovenskega gledališča.

Komedija. Vrste komike.

■ Evropska romantika

Puškin:

Jevgenij Onjegin

Značilnosti literarne smeri, predstavniki, družbeni in kulturnozgodovinski okvir. Pripovedništvo, lirika.

Roman v verzih; odvečni človek.

■ Romantika na Slovenskem

Prešeren:

Sonetni venec

(1., 7., 8. in 15. sonet)

Značilnosti obdobja, družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki kulturnega življenja, pesništvo.

Zgradba Sonetnega venca. Motivna in tematska analiza. Magistrale in akrostih.

Prešeren:

Zdravljica

Nacionalna in politična ideja.

Prešeren:

Krst pri Savici

Zgradba pesnitve, tercina, stanca. Teme in ideje.

■ Evropski realizem in naturalizem

Flaubert:

Gospa Bovary

Družbeni in kulturnozgodovinski okvir; predstavniki. Pripovedništvo, dramatika.

Snov, zgodba, čas, prostor.

Dostojevski:

Zločin in kazen

ali

Tolstoj:

Vojna in mir

Psihološki realizem; oznaka glavne osebe.

Kraj in čas dogajanja.

Zgodovinski roman.

Zola:

Beznica

Naturalizem v pripovedništvu.

Ibsen:

Nora *ali* Strahovi

Tezna drama, analitična tehnika.

ali

Gogolj:

Revizor

Realistična dramska satira.

■ Med romantiko in realizmom na Slovenskem

Jurčič:

Deseti brat

Začetki slovenskega romana.

Zgradba, pripovedovalec in književne osebe.

Jenko:

Tilka

ali

Jurčič:

Telečja pečenka

Začetki slovenske novele. Značajevka/obraz.

Kersnik: Jara gospoda <i>ali</i> Agitator	Teme, motivi, književne osebe, slog. Zgodba. Pripovedovalec.
Tavčar: Visoška kronika <i>ali</i> Cvetje v jeseni <i>ali</i> V Zali	Zgodovinski roman. Zgodba. Pripovedovalec. Okvirna pripoved, motivi in teme. Ideje.
Jenko: Obrazi (uvodni, 5., 7. in 10.)	Pesništvo med romantiko in realizmom, motivi, ideje. Oblikovna analiza (verz, kitica). Vloga podobe v Obrazih.
Gregorčič: Njega ni	Povezava med ljudsko in umetno liriko.
Aškerc: Mejnik	Balada, epske in dramske prvine, monolog, dialog.
■ Evropska nova romantika/moderna	Zgodovinski okvir, literarne smeri in predstavniki. Motivi, ideje, estetika.
Wilde: Saloma	Poetična drama, motivi, snov.
<i>ali</i> Čehov: Češnjev vrt	Impresionizem, simbolizem, realizem.
■ Nova romantika/moderna na Slovenskem	Družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki in sopotniki, smeri.
Kette: Na trgu <i>ali</i> Spomini	Tema, podoknica; zvočni učinki, personifikacija. Motivi, oblika, zgradba pesmi; metaforika.
Cankar: Martin Kačur <i>ali</i> Na klancu	Tema, ideja, osebe, zgradba. Simbolika, zgradba romana, vodilni motiv.
Cankar: Hlapci <i>ali</i> Za narodov blagor	Tematska in idejna analiza. Tragičnost. Satiričnost, dramska zgradba.
Cankar: Kostanj posebne sorte	Črtica; simbolika. Motiv, ideja.
Župančič: Duma <i>ali</i> Z vlakom	Motivi in teme, jezik in slog.
■ Svetovna književnost pred 2. svetovno vojno	Nove književne smeri v 20. stoletju.
Kafka: Preobrazba	Tematika, groteska.

■ **Slovenska književnost pred 2. svetovno vojno in med njo**

Kosovel:

Slutnja *ali* Otožje

Družbeni in kulturnozgodovinski okvir.
Literarne smeri, predstavniki, zvrsti.

Nominalni slog, impresionizem.
Občutje in podoba; jezik in slog.

Kosovel:

Ekstaza smrti

Ekspresionizem; ideje in slog.

Kosovel:

Kons 5 *ali* Pesem št. X

Konstruktivizem.

Grum:

Dogodek v mestu Gogi

Dramska tehnika. Ekspresionistične prvine.
Groteskne prvine.

Pregelj:

Matkova Tina

Ekspresionistične prvine.

Prežihov Voranc:

Samorastniki *ali* Boj na požiralniku

Socialni realizem. Motivi, sporočilo, slog.

Kranjec:

Režonja na svojem

Socialni realizem. Motivi, sporočilo, slog.

Kajuh:

Bosa pojdiva

Lirika upora. Ponavljanje, kontrast.

■ **Smeri v slovenski književnosti po 2. svetovni vojni**

Značilnosti literarnih smeri.
Povezave s predvojno književnostjo.

PESNIŠTVO

Intimizem v povojni poeziji.

Menart:

Croquis *ali* Celuloidni pajac
ali Podeželski plakat

Analiza jezika in sloga.

Pavček:

Še enkrat glagoli
ali Pesem o zvezdah

ali

Krakar:

Med iskalci biserov

Bivanjska tematika.
Jezik in slog.

ali

Zlobec:

Pobeglo otroštvo

Kovič:

Južni otok

Tema, oblika.

Zajc:

Črni deček

Absurd v sodobni poeziji. Verz.

Strniša:

Večerna pravljica

Groteskne prvine v liriki.

S. Makarovič:

Zeleni Jurij

Aktualizacija ljudske motivike.

ali

Kravos:

Zamejska žalostna

Sodobna pesniška satira.

Šalamun:

Maline so *ali* Gobice

Modernizem. Pesniški jezik.

PRIPOVEDNIŠTVO

Ciril Kosmač:

Tantadruj

Motivno-tematske in slogovne prvine.

Osebe, tema, realistične, fantastične prvine, slog (barve in zvočnost).

Zupan:

Menuet za kitaro

Vojni roman, modernistični pripovedni postopki.

Zidar:

Sveti Pavel

Družbenokritični realizem. Jezik in slog.

Kovačič:

Ljubljanske razglednice

ali Resničnost

Motivika. Tematika, slog.

DRAMATIKA

Jovanovič:

Generacije

Moderna tematska in dramaturška iskanja.

Moderna slovenska satira.

Jančar:

Veliki briljantni valček

Moderna groteskna drama.

5. PRILAGODITVE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI

Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili v izobraževalne programe usmerjeni z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih (poškodbe, bolezni), pa tudi drugim kandidatom glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje se prilagodita način opravljanja izpita iz slovenščine in način ocenjevanja znanja v skladu s 4. členom Zakona o maturi in s 6. poglavjem Maturitetnega izpitnega kataloga za poklicno maturo.

6. PRIPOROČENI VIRI IN LITERATURA

UČBENIKI IN PRIROČNIKI

ZA UČENCE

Marja Bešter, Martina Križaj Ortar, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič, Darinka Ambrož, Stanislava Židan: Na pragu besedila 1, Rokus, Ljubljana 1999.

Marja Bešter, Martina Križaj Ortar, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič, Darinka Ambrož, Stanislava Židan: Na pragu besedila 1; Delovni zvezek, Rokus, Ljubljana 1999.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter, Marija Končina, Mojca Poznanovič, Mojca Bavdek: Na pragu besedila 2, Rokus, Ljubljana 2000.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter, Marija Končina, Mojca Poznanovič, Mojca Bavdek: Na pragu besedila 2; Delovni zvezek, Rokus, Ljubljana 2000.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič: Na pragu besedila 3, Rokus, Ljubljana 2001.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič: Na pragu besedila 3; Delovni zvezek, Rokus, Ljubljana 2001.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič: Na pragu besedila 4, Rokus, Ljubljana 2002.

Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič: Na pragu besedila 4; Delovni zvezek, Rokus, Ljubljana 2002.

Slovar slovenskega knjižnega jezika I – V, DZS, Ljubljana 1970–1992.

Slovar slovenskega knjižnega jezika, DZS, Ljubljana 1994.

Slovenski pravopis 1, Pravila, DZS, Ljubljana 1997.

Slovenski pravopis 2001, MK, Ljubljana 2001.

France Bezlaj: Etimološki slovar 1, 2, 3, SAZU, Ljubljana 1977, 1982, 1995.

Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar, MK, Ljubljana 1997.

France Verbinc: Slovar tujk, CZ, Ljubljana 1989.

Veliki slovar tujk, CZ, Ljubljana 2002.

Marta Kocjan Barle: Abeceda pravopisa, DZS, Ljubljana 1999.

Darinka Ambrož, Vinko Cuderman, Majda Degan Kapus, Boža Krakar Vogel, Jana Kvas, Marjan Štrancar: Branja 1, DZS, Ljubljana 2000.

Vinko Cuderman, Silvo Fatur, Samo Koler, Rajko Korošec, Boža Krakar Vogel, Mojca Poznanovič, Adrijana Špacapan: Branja 2, DZS, Ljubljana 2001.

Darinka Ambrož, Majda Degan Kapus, Boža Krakar Vogel, Irena Novak Popov, Marjan Štrancar, Katarina Torkar Papež, Alojzija Zupan Sosič: Branja 3, DZS 2002.

Darinka Ambrož, Boža Krakar Vogel, Jana Kvas, Irena Novak Popov, Mojca Poznanovič, Marjan Štrancar, Alojzija Zupan Sosič: Branja 4, DZS, Ljubljana 2003.

Janko Kos et al.: Svet književnosti 4, Učbenik za slovenščino v 4. letniku gimnazij in štiriletnih srednjih šol, FINESA.

- *Jana Kvas: Potovanje besed, Književnost 1, DZS, Ljubljana 1996.
- *Magda Cencelj, Dragomira Kunej, Cvetka Završnik: Potovanje besed, Književnost 1, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 1999.
- *Jana Kvas: Potovanje besed, Književnost 2, DZS, Ljubljana 1997.
- *Magda Cencelj, Dragomira Kunej, Cvetka Završnik: Potovanje besed, Književnost 2, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 1997.
- *Jana Kvas: Potovanje besed, Književnost 3, DZS, Ljubljana 1998.
- *Magda Cencelj, Dragomira Kunej, Cvetka Završnik: Potovanje besed, Književnost 3, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 1998.
- *Jana Kvas: Potovanje besed, Književnost 4, DZS, Ljubljana 1999.
- *Magda Cencelj, Dragomira Kunej, Cvetka Završnik: Potovanje besed, Književnost 4, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 1999.
- *Jana Kvas: Potovanje besed, Književnost 5, DZS, Ljubljana 2000.
- *Magda Cencelj, Dragomira Kunej, Cvetka Završnik: Potovanje besed, Književnost 5, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 2000.
- Vladimira Korošec: Stezice do besedne umetnosti 1–4, Rokus, Ljubljana 1998–2000.
- Silvo Fatur, Marjan Štrancar: Abecedarij književnosti za štiriletne srednje šole, ZRSŠ, Ljubljana 1997.

ZA UČITELJE

- Jože Toporišič: Slovenska slovnica, Založba Obzorja, Maribor 2000.
- Jože Toporišič: Enciklopedija slovenskega jezika, CZ, Ljubljana 1992.
- Janko Kos: Pregled svetovne književnosti, DZS, Ljubljana 1996.
- Janko Kos: Pregled slovenskega slovstva, DZS, Ljubljana 1998.
- Matjaž Kmecl: Mala literarna teorija, Modrijan, Ljubljana 1996.
- Janko Kos: Očrt literarne teorije, DZS, Ljubljana 1996.
- Janko Kos: Svet književnosti 1, Založba Obzorja, Maribor 2000.
- Janko Kos, Tomo Virk: Svet književnosti 2, Založba Obzorja, Maribor 2001.
- Janko Kos, Tomo Virk, Gregor Kocjan: Svet književnosti 3, Založba Obzorja, Maribor 2002.
- Književnost v 1. letniku srednje šole, Priročnik za učitelje, ZRSŠ, Ljubljana 1994.
- Književnost v 2. letniku srednje šole, Priročnik za učitelje, ZRSŠ, Ljubljana 1997.
- Književnost v 3. letniku srednje šole, Priročnik za učitelje, ZRSŠ, Ljubljana 1996.
- Književnost v 4. letniku srednje šole, Priročnik za učitelje, ZRSŠ, Ljubljana 1996.
- Boža Krakar Vogel: Teme iz književne didaktike, Druga popravljena in dopolnjena izdaja, ZRSŠ, Ljubljana 1997.
- Zbirka Šolska ura z/s ..., ZRSŠ, Ljubljana 1993 in naprej.
- *Opomba: Učbeniki so namenjeni kandidatom v programih poklicno-tehniškega izobraževanja.